

HYVÄT TOVERIT

Oheiset esitykseni perustuvat kahteen viime kesänä suorittamaani matkaan. Olin 17.7.-27.7.1977 kansanedustaja Terhi Niemisen kanssa Etelä-Afrikassa tutustumassa rotusorron arkipäivään. Seurauksena tästä matkastani oli osallistuminen Lagosissa 22.8.-26.8.1977 pidettyyn YK:n, OAU:n ja Nigerian valtion yhdessä järjestämään konferenssiin Action Against Apartheid.

Kansanedustajien lähettäminen Etelä-Afrikkaan havainnoitsijoiksi kuuluu Naisten Kansainvälisen Demokraattisen Liiton rotusorron vastustamisprojektiin. Liitolta on pyydetty aineistoa mm. YK:n ihmisoikeuksien komissiolle rotusorrosta. SKDL:n kansanedustaja ei olisi saanut viisumia Etelä-Afrikkaan, joten NKDL joutui pyytämään apua muiden puolueiden edustajilta. Asetin ehdoksi lähdölleni sen, että voin käyttää kaikkea saamaani tietoa omassa puolueessani ja toivon todella, että aineistoani ja ehdotuksiani voidaan käyttää puolueen solidaarisuustyössä Eteläisen Afrikan hyväksi.

Kiirehdin esittämään tässä eräitä toimenpide-ehdotuksia. Matkaraporttini tulee jakeluun sen valmistuttua.

SDP:n solidaarisuuskampanja

Ehdotan, että kuluvana syksynä toimeenpantavaan solidaarisuuskampanjaan sisällytetään aiemmin suunnitellun lisäksi seuraavat aktivointitoimet:

a) VAPAUTTAKAA PRETORIAN 12

Pretoriassa on meneillään Rivonia -oikeudenkäynnin jälkeen suurin poliittinen oikeudenkäynti, jossa 11 miestä ja 1 nainen on syytettynä ns. terrorismilain nojalla. Yhdelle on vaadittu kuolemantuomiota ja muille elinkautista vankeutta. Heitä vastaan on esitetty 79 erillistä syytettä, jotka kaikki liittyvät maanalaiseen toimintaan Afrikan Kansalliskongressin (ANC) hyväksi. Syytetyjä on kidutettu julmasti. Mm. syytteessä oleva nainen Pauline Mohale (26) paiskattiin kuulustelujen aikana ikkunasta katuun ja joutui kuukausien sairaalahoitoon. Myös todistajia on kidutettu ja pakotettu vääristelemaan kertomustaan. Osa kidutetuista todistajista on muuttanut kertomustaan oikeudessa ja pyytänyt tuomarilta suojelusta poliiseja vastaan - turhaan. Olin seuraamassa Pretorian oikeudenkäyntiä 27.7.1977. Puolustusasianajaja kertoi kysyttäessä, että hän ei usko yhdenkään jäljellä olevista todistajista kestävänsä poliisin painetta. Oikeudenkäynti tulee jatkumaan vielä pari kuukautta. Mahdollisimman laaja kansainvälinen painostus voisi estää kuolemantuomiot, kuten tapahtui Rivonia -oikeudenkäynnissä Nelson Mandelan kohdalla.

Lontoossa toimiva Apartheidin vastainen liike (Anti-Apartheid Movement) on valmistanut aineistoa kampanjaan Pretorian syytettyjen vapauttamiseksi. Aineistoon kuuluu pääministeri Vorsterille osoitettu postikortti, jossa vaaditaan Prerotian syytettyjen ja kaikkien poliittisten vankien vapauttamista. Kortti pitäisi kääntää ja painattaa oman kampanjamme käyttöön. Sitä voitaisiin käyttää varojen keräämiseen, jolloin korttia myytäisiin tai pelkästään aktivointiin ilmaiseksi jakaen. On tärkeää antaa ihmisille mahdollisuus omakohtaiseen reagointiin. Tärkeintä on osallistua maailmanlaajuiseen joukkomielenosoitukseen hukuttamalla Vorster postiin.

b) Edellä jo mainittu Apartheidin vastainen liike Lontoossa on käynnistänyt nimien keruun kansainväliseen vetoomukseen Etelä-Afrikan sortojärjestelmää vastaan. Vetoamus on osoitettu YK:lle ja kaikille maailman hallituksille. Nimien keruu esitetään aloitettavaksi 11 lokakuuta, joka on YK:n Etelä-Afrikan poliittisille vangeille omistettu päivä. Nimet jätetään YK:lle 10 päivänä joulukuuta 1977.

Ehdotan, että käynnistämme nimien keruun solidaarisuuskampanjan yhteydessä. Puolueen lehtiin tulisi 11.10.1977 saada aineistoa poliittisesta sorrosta Etelä-Afrikassa.

Puolue on solidaarisuuskampanjoissa keräämillään varoilla tukenut Namibian ja Zimbabwen vapautusliikkeitä. Niin tulee tapahtumaan nytkin ja se on oikein. Tukea tulisi antaa myös Etelä-Afrikan vapautusliikkeelle ANC:lle, jonka avuntarve on mm. pakolaisten lisääntyvän määrän vuoksi polttava. Lagosissa saamieni tietojen mukaan Dar-Es-Salaamissa Tansaniassa on yli 400 nuorta Etelä-Afrikan pakolaista odottamassa jatkosijoituspaikkaa. Siellä tarvitaan myös ruokaa, lääkkeitä ja muuta humanitaarista apua. Myös muissa rajamaissa on Etelä-Afrikkalaisia pakolaisia. Ehdotan, että ANC otetaan mukaan puolueen avustushjelmaan.

Suuri osa Etelä-Afrikan pakolaisista on nuoria koululaisia ja opiskelijoita, jotka ovat joutuneet jättämään maan poliisivainon vuoksi eri puolilla Etelä-Afrikkaa tapahtuneiden koululaisten nousujen jälkeen. Keskustellessani Lagosissa Sowetosta paenneen opiskelijajohtajan Tebello Motadayanen kanssa kävi ilmi, että nuoret pakolaiset kaipaavat myös henkilökohtaisia kontakteja muun maailman nuorten kanssa. Olisi mahdollista saattaa suomalaisia sosiaalidemokraattisia nuoria kirjeenvaihtoon Etelä-Afrikan pakolaisten kanssa. Nuorin pakolainen Dar-Es-Salaamin leirillä on 12 -vuotias ja suurin osa on teini-ikäisiä. Kieli on englanti.

Etelä-Afrikan mustan väestön ammattiyhdistysliikkeellä on toimistot Lontoossa ja Dar-Es-Salaamissa. SACTU (South African Congress of Trade Unions) julkaisee aineistoa, joka pystytään kuljettamaan Etelä-Afrikan sisälle työläisille. Lisäksi se toimii merkittävänä painostusjärjestönä kansainvälisesti. Ehdotan, että puolue kääntyy SAK:n puoleen ja esittää tukea SACTUlle. SACTU:n yleissihteeri John Gaetsewe, jonka tapasin Lagosissa, odottaa kutsua Suomeen.

SDP:n aloite Suomen Etelä-Afrikan politiikan muuttamiseksi

Pidän välttämättömänä, että puolueemme ryhtyy voimakkaasti painostamaan valtiovaltaa tavoitteena kauppa- ja diplomaattisuhteiden katkaiseminen Etelä-Afrikkaan sekä tuen lisääminen Eteläisen Afrikan vapautusliikkeille.

Taloudellisten suhteiden katkaiseminen on tärkein poliittinen toimenpide. Diplomaattisuhteiden ylläpitoa edustusto- ja konsulaattitasoilla on perusteltu kaupallisilla suhteilla. Suomen taloudelliset intressit Etelä-Afrikassa ovat vähäiset verrattuna esim. Ruotsiin. Niinpä Suomi on katsonut, että sen velvollisuutena ei ole ensimmäisenä pohjoismaista ryhtyä Etelä-Afrikan taloudelliseen boikottiin. Perustelut tulisi kuitenkin nähdä seuraavasti:

- a) Suomi on paras aloitteen tekijä pohjoismaissa, koska sen intressit Etelä-Afrikassa ovat vähäiset ja koska sillä ei ole EEC -sidonnaisuutta kuten Tanskalla.
- b) Suomen aloite painostaisi Ruotsia ja muita pohjoismaita seuraamaan esimerkkiään.
- c) Suomen aloite merkitsisi tärkeää diplomaattista voittoa Afrikan mantereella. Katkaisemalla suhteet Etelä-Afrikkaan, Suomi voisi taitavasti toimien ratkaisevasti laajentaa markkinoitaan muussa Afrikassa. Lagosin konferenssin jälkeen on selvää, että muu Afrika tulee kauppasuhteissaan eri länsimaiden kanssa ottamaan huomioon myös näiden suhtautumisen Etelä-Afrikan sortohallitukseen ja sen tukemiseen.
- d) Jättäytymällä passiivisiksi emme voita mitään. Pian ei Etelä-Afrikkaan käydyä kauppaa halusimme tai emme. Maa on räjähdysken partaalla.

Edellä esitetyt perustelut ovat taloudellisia. Eettiset perusteet tunnemme hyvin, mutta ne eivät näytä riittävän sanoja pidemmälle.

3.

Suomen valtion tuki Eteläisen Afrikan vapautusliikkeille on jäänyt määrältään täysin symboliseksi. Vuoden 1977 budjetissa humanitääristä apua kehitysmaille, johon sisältyy myös vapautusliikkeiden avustaminen, vähennettiin edellisvuodesta lähes 2 milj. markkaa. Summat Eteläisen Afrikan hyväksi olivat näin komeat:

Etelä-Afrikan apartheid-politiikan uhrien avustusrahasto	300.000
Eteläisen Afrikan yhdistetty harjoitteluohjelma	300.000
YK:n Namibia-rahasto	100.000
Namibia-instituutti	100.000
Afrikan itsenäisyysjärjestön ()AU) avustusrahasto	150.000

Ehdotan, että puoluetoimikunta valtuuttaa eduskuntaryhmän koko painollaan vaikuttamaan avustussummien tuntuvaan korottamiseen vuoden 1978 budjetin käsittelyn yhteydessä.

Kaarina Suonio